

Frågor och svar om Fiskguiden 2019

Vad är Fiskguiden?

Fiskguiden är WWFs konsumentguide för mer hållbara och miljövänliga köp av fisk och skaldjur. Guiden i Sverige har getts ut sedan 2002. I år omfattar den drygt 80 av de fisk- och skaldjursarter som vanligen finns på den svenska marknaden. Var kan jag ladda ner den? Fiskguiden 2019 finns på sajten wwf.se/fiskguiden och är anpassad för mobil, dator och surfplatta. Den finns också som gratis app för androidtelefoner och iPhones. Sök i appbutiken eller på www.wwf.se/fiskguidenapp. OBS! Ingen tryckt upplaga ges ut sedan 2017, dels för att spara resurser men också för att alla uppdateringar görs digitalt och i appen.

Varför behövs en konsumentguide om fisk?

Guiden hjälper både privatpersoner och andra aktörer att välja miljövänliga och hållbara sjömatprodukter som kommer från hållbart förvaltade fisken eller från ansvarfulla miljöanpassade vattenbruk.

Många fiskbestånd mår dåligt och överfisket är ett stort hot. Globalt är idag cirka 90 procent av alla kommersiella fiskbestånd överfiskade eller fiskade till sin gräns. En WWF-granskning av EUs fiskepolitik visar att 50 procent av fiskbestånden är överfiskade i Östersjön, 41 procent i Nordostatlanten och 90 procent i Medelhavet (2018).

Klimatförändringar, förstörelse av livsmiljöer och försurning sätter också stark press på livet i haven. Ju fler medvetna konsumenter som aktivt väljer hållbara val, desto större blir påverkan på politiker och marknaden. Många följer Fiskguidens råd sedan många år. Vad avgör om fisken får grönt ljus (Ät gärna), gult ljus (Var försiktig) eller rött ljus (Låt bli)?

WWF bedömer de vildfångade arterna efter tre kriterier: – hur bestånden mår – om kontrollen och förvaltningen är effektiv – och fiskets påverkan på ekosystemet där bland annat fiskeredskapen och bifångstmängder räknas in.

För odlade arter tittar vi också på var fodret kommer ifrån och miljöpåverkan från odlingen liksom anställdas sociala och etiska rättigheter. Fisk och skaldjur får efter utvärdering av odlingen sedan grönt, gult eller rött ljus – som trafikljusen. En art kan ha flera olika färger beroende på var och hur den är fiskad eller odlad.

Hur många arter får grönt ljus, gult och rött ljus i guiden?

Hela 82 procent av arterna i fiskguiden har alternativ på grönt ljus, vilket inkluderar de miljömärkta. Vidare finns 72 procent av arterna även representerade på gult ljus, och 88 procent återfinns på rött ljus.

Finns det arter i guiden som saknar alternativ på grönt ljus?

Ja, 14 arter saknar idag alternativ på grönt ljus i fiskguiden vilket kan jämföras med 15 arter 2018. För ål, haj (pigghaj), rocka, vitling och röd snapper saknas även alternativ på gult ljus och bör därför alltid undvikas.

Ger WWF ut fiskguider i andra länder?

Ja. Arbetet med fiskguiden och utvärderingen av fisk- och skaldjursarterna/ sjömatarterna görs i samarbete mellan många WWF-kontor. Guiden ges ut i 25 länder på ett 20-tal olika språk.

Hur ställer sig WWF till certifierade arter?

WWF rekommenderar MSC-, ASC- och KRAV-märkta produkter som hållbara val. Arter som är certifierade får automatiskt grönt ljus (titta efter miljömärkta arter i Fiskguiden). Gå gärna in på respektive certifierings hemsida för att se fullständiga listor och uppdateringar.

Vad är skillnaden mellan rödlistning och rött ljus?

Att en art får rött ljus i WWFs Fiskguiden är inte samma sak som att den är officiellt rödlistad av till exempel Artdatabanken. Rödlistorna bedömer risken för om en art kan komma att dö ut beroende på populationsförändringar. WWFs röda ljus ger en ögonblicksbild ur verkligheten som baseras på hur bestånden mår, hur fisket eller odlingen påverkar ekosystemet och förvaltningens effektivitet.

Vilka är de vanligaste matfiskarna vi äter i Sverige?

Lax, sill/strömming, torsk, räkor (bearbetade och kallvattenräkor), tonfisk (bonit), alaska pollock, makrill, gråsej och regnbåge är de vanligaste valen vi gör när vi ska äta sjömat i vårt land. De tio största arterna bidrar sammanlagt med så mycket som 80 procent av konsumtionen.

Hur mycket fisk äter vi per person?

Vi äter 12,5 kg fisk- och skaldjur per person enligt statistik från 2017. Det innebär att vi använder 25,3 kg hel fisk per person och år i Sverige. Det är en minskning från 2014 då konsumtionen var 14,6 kg per person vilket blir 32,6 kg hel fisk per person och år. Trenden från 2014 är att vi äter mindre mängd sjömat i Sverige.

Hur mycket fisk äter vi totalt i Sverige och var kommer den huvudsakligen ifrån?

År 2017 fanns 126 000 ton sjömat i ätlig form (filé, skalade och beredda produkter) tillgänglig för konsumtion. Laxkonsumtionen dominerar och står för 30%. Sill 14%, torsk 11%, räka 11% (räkor beredda) eller 15% (beredda + kallvattenräkor Pandalidae).

Av den total mängd sjömat som importeras är Norge, Danmark och Kina de tre viktigaste länderna vi köper från. Tillsammans står de för 90 % av all import vi gör.

Hur kan jag som konsument bidra till ett mer hållbart fiske?

Välj fisk och skaldjur som har grönt ljus i Fiskguiden, gärna certifierade enligt MSC, ASC eller KRAV. Fråga efter certifierad fisk när du går på restaurang och handlar i butik!

Är butiker och restauranger tvungna att uppge var och hur fisken fångats?

Ja, men trots lagkraven är informationen ofta otillräcklig. Enligt EUs marknadsförordning nr 1379/2013 för fisk- och vattenbruksprodukter måste butiker och restauranger visa:

- Artens namn i dagligt tal och vetenskapligt namn.
- Information om produkten är vildfångad eller odlad.
- För vildfångade arter måste fångstplats och fångstmetod/fiskeredskap anges
- För odlad fisk odlad ska odlingsplats uppges (sött eller salt vatten och land)

Även information om produkten är tinad och minsta hållbarhetstid ("bäst före-dag" eller "sista förbrukningsdag") ska finnas med enligt kraven i livsmedelsmärkningen. Frivillig information om fångst- eller landningsdag, miljömässiga, sociala och etiska aspekter, produktionsteknik och näringsinnehåll kan också finnas med.

Nyheter för våra 10 vanligaste matfiskar:

Makrill

Makrill, *Scomber scombrus*, fiskad med garn i nordöstra Atlanten flyttad från gult till rött ljus. Makrillbestånden i nordöstra Atlanten överfiskas och alla MSC-certifieringar har dragits in. Bifångster av marina däggdjur och sjöfåglar är även ett problem.

Fortsatt gult ljus om fiskad med trål eller ringnot i nordöstra Atlanten eller med i trål i nordvästra Atlanten. Rött ljus om fångad i östra Atlanten eller i Medelhavet. Grönt ljus för makrillprodukter som MSC-certifierades före 2 mars 2019 då certifieringen drogs tillbaka. Grönt ljus om fiskad med lina i nordöstra Atlanten.

Torsk

Torsk, *Gadus morhua*, fiskad med garn och lina i Barents hav, Arktiska havet, Norska havet och vid Svalbard (Spetsbergen, Björnön), flyttas från grönt till gult ljus. Torskbeståndet är fortfarande livskraftigt men fjolårets kvot sattes över de vetenskapliga råden. Osäkerheter kring utkast och bifångster bidrar även till färgändringen.

Gult ljus om fiskad med garn i Skagerrak och Kattegatt. Rött ljus om fångad i nordöstra eller nordvästra Atlanten samt för Östersjötorsk och norsk kustorsk. Fortsatt grönt ljus för MSC och KRAV-märkt torsk.

Nordhavsräka

Nordhavsräka, fångad i Skagerrak och Nordsjön (norskt fiske) flyttad från gult till rött ljus. Beståndet överfiskas och utkastet av räka i det norska fisket är betydligt högre än vad man tidigare trott.

Räka fiskad med trål utanför Kanada flyttas från grönt till gult ljus med undantag för fisket utanför Baffinön. Mer detaljerad information om räkfisket utanför Kanada har påvisat variationer i beståndsutvecklingen. Trots en effektiv förvaltning av räkfiskeflottan minskar räkbestånden utanför Kanada (St. Laurence or Labradorområdet) med undantag för området utanför Baffinön som är på stabil nivå (NAFO oA). Detta beror på att bestånden påverkas av flera faktorer än fisketrycket, så som varmare vattentemperatur och ökad fiskpredation.

Gult ljus om fiskade i Barnets hav, utanför Grönland eller Island. Rött ljus för övriga fisken och fångstområden. Fortsatt grönt ljus för MSC och KRAV-certifierad räka.

Sill

Sill, *Clupea harengus*, fiskad med trål utanför Irland, Skottland, i Keltiska havet och Engelska kanalen flyttad från grönt till gult ljus. Ny information visar att sillbestånden i ovannämnda fiskeområden har nedsatt reproduktion och förväntas minska ytterligare även vid mycket lågt fisketryck.

Fortsatt gult ljus för den värlekande sillen från Skagerrak, Kattegatt inklusive Västra Östersjön då beståndet är svagt samt för sill fiskad med garn i Bottenviken eller med ringnot i nordvästra Atlanten (Kanada). Grönt ljus om MSC eller KRAV-certifierad. Grönt ljus även för sill fiskad i östra Östersjön samt generellt för sill från nordöstra Atlanten och nordvästra Atlanten.

Lax

Lax, *Salmo salar*, odlad från Färöarna tillagd på gult ljus.

Lax odlas oftast i öppna kassar i havet vilket påverkar den omgivande miljön genom näringsläckage och rymningar med spridning av laxlus. Det är lagligt att skjuta av marina däggdjur och fåglar i syfte att skydda sina odlingar och vilken påverkan detta har på det lokala djurlivet är okänt.

Gult ljus även för norsk odlad lax, lax fiskad med laxfällor samt för stödutsatt lax i avelsprogram från Sverige eller norra Europa. Kvar på rött ljus är vildfångad lax från Östersjön och nordöstra Atlanten samt odlad lax från Sydamerika. för . Grönt ljus för ASC och KRAV-certifierad lax.

Sej/Gråsej

Sej/Gråsej, *Pollachius virens*, fiskad med trål i Norska havet flyttad från rött till gult ljus. Fisket är välförvaltad. Trålning kan skada botten men åtgärder har vidtagits genom att införa trålningsförbud i känsliga områden.

Fortsatt rött ljus om trålad i Skagerrak, Kattegatt, Nordsjön eller nordöstra Atlanten. Gult ljus om fångad med trål utanför Island, Färöarna eller i Barents hav. Grönt ljus om MSC eller

KRAV-certifierad. Grönt ljus även om fångad med långlina eller garn utanför Island eller om fångad med ringnot i Barents hav eller i norska vatten.

Andra nyheter i Fiskguiden 2019:

Kolja

Kolja, *Melanogrammus aeglefinus*, trålad i Skagerrak, Kattegatt och Nordsjön flyttad från gult till rött ljus. Bifångster av hajar och rockor samt påverkan på bottenmiljön är ett problem. Utkast beräknas vara omfattande.

Kolja fiskad med långlina och garn i Barents Hav och Norska havet flyttad från grönt till gult ljus. Andelen lekmogen kolja har minskat snabbt de senaste åren även om fiskebeståndet fortfarande har full reproduktionskapacitet. Fisketrycket ligger för närvarande något över den nivå som anses hållbar.

Fortsatt gult ljus om trålad i Norska havet, fiskad utanför Island eller med garn i Skagerrak, Kattegatt eller Nordsjön. Rött ljus om fångad i nordvästra eller nordöstra Atlanten samt om fiskad vid Färöarna. Grönt ljus för MSC och KRAV-certifierad kolja samt för kolja fångad med långlina i Skagerrak, Kattegatt, Nordsjön.

Skarpsill

Skarpsill, *Sprattus sprattus*, fiskad i Östersjön flyttad från gult till grönt ljus. Beståndet är livskraftigt och bifångsterna i fisket är små. Skarpsillen fiskas med flyttrål som inte skadar botten.

Gult ljus om fångad i Skagerrak eller Kattegatt. Fortsatt grönt ljus om fångad i Nordsjön eller övriga nordöstra Atlanten.

Rödspätta

Rödspätta, *Pleuronectes platessa*, fiskad med snurrevad i Skagerrak, Kattegatt eller Nordsjön tillagd på grönt ljus. Beståndet fiskas hållbart. Utkast och bifångster är mycket begränsade och bottenpåverkan marginell.

Trålad spätta från Östersjön flyttad från gult till rött ljus. Beståndet är livskraftigt men omfattande utkast förekommer. Skador på klipp- och stenbotten är ett problem genom att rödspätta fångas som bifångst i torskfiske med trål.

Gult ljus fortsätter gälla generellt för garnfångad rödspätta från Nordostatlanten. Gult ljus även för rödspätta fiskad med garn i Östersjön, fångad i Norska havet eller utanför Island samt för rödspätta fiskad med skotsk snurrevad i Skagerrak, Kattegatt eller Nordsjön. Rött ljus om trålad i nordöstra Atlanten eller fiskad med snurrevad i västra Engelska kanalen. Grönt ljus om MSC-certifierad eller fångad med garn i Skagerrak, Kattegatt eller Nordsjön.

Liten hälleflundra

Liten hälleflundra, *Reinhardtius hippoglossoides*, fiskad med garn eller långlina i Barents hav flyttad från gult till rött ljus. Fisketrycket ökar och beståndet riskerar att överfiskas i närtid om trenden fortsätter. Förvaltningen brister då kvoter sätts över de vetenskapliga råden.

Liten hälleflundra fiskad med långlina i nordöstra Stilla Havet flyttad från rött till gult ljus. Förvaltningen har förbättrats och fisketrycket på hälleflundra är hållbart. Utkast och bifångst av bland annat rockor och sjöfågel är fortfarande ett bekymmer även om uppgifter om dess omfattning är osäkra.

Gult ljus även om fiskad med långlina vid Island eller med garn eller långlina vid Grönland. Fortsatt generellt rött ljus om fiskad i nordvästra eller nordöstra Atlanten. Grönt ljus om MSC-certifierad.

Rödtunga

Rödtunga, *Glyptocephalus cynoglossus*, fiskad med garn i Skagerrak, Kattegatt och Nordsjön flyttad från rött till gult ljus. Nya beståndsuppskattningar har visat att beståndet fiskas hållbart, trots att kvoterna satts över forskarnas rekommendationer de senaste åren. Bifångst av tumlare, sjöfåglar, hajar och rockor kan inte uteslutas.

Rött ljus fortsätter att gälla generellt oavsett fångstmetod eller fångstområde. Gult ljus om fångad vid Island. Gult ljus även för rödtunga fiskad med snurrevad i östra Engelska kanalen, Skagerrak, Kattegatt och Nordsjön.

Piggvar

Piggvar, *Scophthalmus maximus*, fiskad med garn i Nordsjön flyttad från rött till gult ljus. Beståndsbedömningen har förbättrats och visar på ett livskraftigt bestånd som fiskas hållbart. Garnfisket är relativt rent från bifångster, dock finns en risk att marina arter som tumlare fastnar i näten. En hög andel ungfisk förekommer i fångsterna.

Piggvar odlad i Nederländerna i RAS-system tillagd på grönt ljus.

Odlingen sker i en kontrollerad miljö med liten påverkan på det lokala ekosystemet.

Rött ljus fortsätter att gälla generellt oavsett fångstmetod eller fångstområde. Gult ljus om odlad i Spanien eller Frankrike.

Flundra/Skrubbskädda

Flundra/Skrubbskädda, *Platichthys flesus*, trålad väster om Bornholm, i sydcentrala Östersjön eller i Rigabukten flyttad från gult till rött ljus. Omfattande utkast förekommer. Trålfisket där flundra förekommer som bifångst sker främst på ler- och sandbottenar med påverkan på sten- och klippbottenar kan inte uteslutas.

Kvar på gult ljus är skrubbskädda trålad väster om Gotland, i Skärgårdshavet, i Bottenviken, Bottenhavet eller i Finska viken samt skrubbskädda fiskad med garn i Östersjön. Rött ljus fortsätter att gälla för skrubbskädda fiskad med trål i Skagerrak, Kattegatt eller Nordsjön.

Stillahavslax, Silverlax

Stillahavslax och silverlax, *Oncorhynchus tshawytscha*, *kisutch* och *gorbuscha*, fiskad med garn i nordvästra stilla havet (Ryssland) flyttad från rött till gult ljus. Nya uppgifter har visat att bifångster antas vara lägre än vad som tidigare beräknats. Stillahavslax och silverlax i området fiskas framförallt av Ryssland. Illegalt fiske förekommer på båda arter.

Fortsatt grönt ljus för ASC-certifierad silverlax samt MSC-certifierad Stillahavslax. Grönt ljus även för Stillahavslax (*Oncorhynchus gorbuscha*, *Oncorhynchus tshawytscha*) fiskad i nordöstra Stilla Havet (Alaska) och garnfångad silverlax från Alaska (*Oncorhynchus kisutch*). Gult ljus om burfångad eller fiskad vid Kanada. Rött ljus om odlad i Sydamerika eller Turkiet samt om fiskad med garn i nordvästra Stilla havet (*Oncorhynchus tshawytscha*).

Röding

Röding, *Salvelinus alpinus*, från Sverige odlad i kassar tillagd på gult ljus.

Röding odlas i vattenkraftsdammar i norra Sverige. Lokal påverkan genom näringsläckage har observerats. Förekomst av sjukdomar som njurinflammation är ett problem i fiskodlingarna och kan överföras till vild fisk. Myndighetens vägledning till länsstyrelser för riskbedömning och tillsyn behöver förbättras. Fodret innehåller en hög andel marina ingredienser och soja från konventionella odlingar.

Rött ljus för röding, bäckröding och fjällröding oavsett fångstmetod eller fångstområde. Grönt ljus om ASC-certifierad eller odlad i slutna landbaserade recirkulerande system (RAS) i Europa, i fisktankar på Island eller i dammar i Österrike.

Lubb

Lubb, *Brosme, brosmes*, trälad från Island, flyttad från rött till gult ljus.

Beståndsuppskattningar har förbättrats och visar att fisketrycket är hållbart. Islands regering är på väg att anta en förvaltningsplan för lubb och kvoter sattes för första gången i enlighet med forskarnas råd 2017/2018. Bottenpåverkan från trål utgör dock fortfarande ett problem liksom bifångster och hög andel ungfisk.

Fortsatt rött ljus för övrig trälad lubb, oavsett fångstområde. Gult ljus om fångad med långlina i nordöstra Atlanten. Grönt ljus för MSC-certifierad lubb.

Långa

Långa, *Molva molva*, fiskad med garn i Barents hav flyttad från rött till gult ljus.

Beståndet uppges vara i god kondition, och de senaste åren har fisketrycket varit i linje med den vetenskapliga rådgivningen. Hög andel ungfisk och bifångst förekommer dock inom fisket och utkastdata saknas.

Rött ljus fortsätter att gälla generellt för trälad långa oavsett fångstområde samt för långa fiskad med trål eller långlina i Barents hav och Norska havet. Gult ljus generellt för lubb fiskad med långlina eller garn i nordöstra Atlanten.

Hummer

Hummer, *Homarus gammarus*, fiskad med bur i Nordsjön (engelskt fiske) flyttad från rött till gult ljus. Kunskapen om hummerpopulationen vid Englands östkust är mycket bristfällig och beståndets storlek är okänd. Fiske med bur är dock både selektivt och

skonsamt och förvaltningen bedöms som effektiv, även om kunskapen om hummerbeståndet bör förbättras.

Kvar på rött ljus är trålad hummer, övrig hummer fångad i Nordsjön samt hummer fångad i norska vatten. Gult ljus för svensk burfångad hummer samt hummer fiskad med bur utanför Skottland. Grönt ljus för MSC-certifierad hummer och burfångad hummer i nordvästra Atlanten (USA eller Kanada).

Tonfisk

Gulfenad tonfisk, *Thunnus albacares*, fiskad med selektiv ringnot (FSS – fritt simmande stim) i västra och östra och centrala Stilla havet flyttad från gult till rött ljus. Överfiske förekommer. Bifångster av hajar och rockor är ett problem. Fiskerikontrollen till havs är undermålig och det storskaliga uttaget av gulfenad tonfisk riskerar att resultera i negativa ekosystemeffekter genom förändrat samspel mellan arter i näringsväven.

Vit tonfisk/albacore, *Thunnus alalunga*, fiskad med spö (pole & line) i Stilla havet flyttas från gult till grönt ljus. Fisketrycket har minskat och beståndet är inte längre överfiskat. Påverkan på känsliga arter är mindre än tidigare beräknat.

Vit tonfisk fiskad med spö (trolling) i Atlanten, flyttas från gult till grönt ljus. Bestånden av vit tonfisk i Atlanten är i god kondition. Fiskemetoden är selektiv och skonsam mot ekosystemet. Fisket förvaltas i enlighet med vetenskaplig rådgivning och arbete med att implementera en ekosystembaserad fiskförvaltning har initierats.

Tonggol, *Thunnus tonggol*, fiskad med spö (pole and line eller trolling) i västcentrala Stilla havet tillagd på grönt ljus. Beståndet är välmående och bifångster och utkast är i princip obefintliga.

För övriga tonfiskrekommendationer, se fiskguiden.wwf.se

Havsabborre och Guldsparid

Havsabborre, *Dicentrarchus labrax*, odlad enligt GlobalG.A.P standard i Medelhavet, flyttas från rött till gult ljus. Åtgärder har vidtagits för att minska lokal påverkan från kassodlingarna men ytterligare insatser krävs för att begränsa rymningar och näringsläckage. Standarden saknar en effektiv mekanism för hantering av intressekonflikter med lokalbefolkning. Havsabborre är beroende marint foder med högt fiskinnehåll.

Guldsparid, *Sparus aurata*, odlad enligt GLOBALG.A.P standard i Medelhavet, flyttas från rött till gult ljus. Liksom för GlobalG.A.P certifierad havsabborre har åtgärder vidtagits för att minska lokal påverkan från odlingarna men fortfarande kvarstår utmaningar med näringsläckage, rymningar och kemikalieanvändning. Även guldsparid är beroende av foder med högt fiskinnehåll.

Kvar på rött ljus är havsabborre och guldsparid som är konventionellt odlad i öppna kassar (inklusive Medelhavet). Generellt rött ljus även för vildfångad havsabborre och guldsparid. Gult ljus för havsabborre och guldsparid som fiskats med handlina i Medelhavet eller som odlats i Frankrike. Även guldsparid som fiskats med handlina utanför Portugal eller med spö (pole and line) i Biscayabukten står kvar på gult ljus liksom havsabborre som fiskats med

handlina i östcentrala eller nordöstra Atlanten. Grönt ljus för KRAV-certifierad havsabborre och guldsparid.

Nya arter

Chilensk Hoki, *Macruronus magellanicus*. Grönt ljus om MSC-certifierad. Gult ljus om fiskad med selektiv trål utanför Argentina. Rött ljus generellt, oavsett fångstmetod, eller fångstområde.

Anjovis, *Engraulis encrasicolus*. Grönt ljus om MSC-certifierad och om fiskad i Biscayabukten. Gult ljus om fiskad med ringnot i Medelhavet eller utanför Portugal, Peru, Argentina, Mauretanien, Marocko. Rött ljus om trålad i Adriatiska havet eller utanför Mauretanien, Marocko. Rött ljus även för ansjovis som fångats i Svarta havet.

Sardin, *Sardina pilchardus*. Grönt ljus om MSC-certifierad. Gult ljus om fiskad i nordostatlanten, med ringnot i Medelhavet eller med trål söder om Sicilien. Rött ljus om trålad i Adriatiska havet eller utanför Mauretanien, Marocko.

Stillahavstorsk, *Gadus macrocephalus*. Grönt ljus om MSC-certifierad. Övrig stillahavstorsk har rött ljus oavsett fångstmetod eller fångstområde.

Stillahavsspätta, *Lepidopsetta spp.* Grönt ljus om MSC-certifierad. Gult ljus om från Kanada. Rött ljus om från USA.

Stillahavskummel, *Merluccius productus*. Grönt ljus om MSC-certifierad eller fångad med selektiv trål i nordöstra Stilla Havet.

Slätvar, *Scophthalmus rhombus*. Gult ljus om fiskad med garn i Skagerrak, Kattegatt, Nordsjön eller Engelska kanalen. Rött ljus för övriga fångstområden och fångstmetoder.

Hjärtmussla, *Cerastoderma edule*. Grönt ljus om MSC-certifierad eller skördad för hand i Nordostatlanten. Rött ljus om bottenskrapad i samma område.

Venusmussla, *flera arter i familjen Veneridae*. Grönt ljus om MSC-certifierad, odlad i Thailand eller Italien samt för handskördad mussla från nordvästra och västcentrala Stilla havet. Gult ljus om odlad i Kina eller skördad för hand i Vietnam eller Medelhavet (Italien). Rött ljus om fiskad med bottenskrapa i Thailand, Malaysia och Filippinerna.

Sydlig blåvitling, *Micromesistius australis*. Grönt ljus om MSC-certifierad.

Havsål, *Conger conger*, Rött ljus oavsett fångstområde.

Nya bläckfiskarter

- **Humboltbläckfisk** *Dosidicus gigas* – **tioarmad bläckfisk**. Grönt ljus om fiskad med lina i sydöstra stilla havet. Gult ljus om fiskad med långlina i sydöstra Stilla havet. Rött ljus om botten-trålad i sydöstra Stilla havet.
- **Faraonisk bläckfisk** *Sepia pharaonis* – **tioarmad bläckfisk**. Grönt ljus om fiskad med lina i östra Indiska Oceanen. Gult ljus om burfångad, fiskad med lina i västcentrala Stilla havet eller fiskad med selektiv trål i västra Indiska Oceanen. Rött ljus för övriga fångstmetoder eller fångstområden.